

Анонимизиран текст

Превод

C-61/24 - 1

Дело C-61/24 [Lindenbaumer]ⁱ

Преюдициално запитване

Дата на постъпване в Съда:

29 януари 2024 г.

Запитваща юрисдикция:

Bundesgerichtshof (Германия)

Дата на акта за преюдициално запитване:

20 декември 2023 г.

Ответница и касаторка:

DL

Ищец и ответник в касационно производство:

PQ

[...]

BUNDESGERICHTSHOF

ОПРЕДЕЛЕНИЕ

[...]

от

20 декември 2023 г.

по семейно дело при страни

DL [...]

ⁱ Името на настоящото дело е измислено. То не съвпада с истинското име на никоя от страните в производството.

ответница и касаторка,

[...]

срещу

PQ [...]

ищец и ответник в касационно производство,

[...]

дванадесети граждански състав на Bundesgerichtshof (Федерален върховен съд, Германия) [...] определи:

- I. Спира производството по делото.
- II. Поставя на Съда на Европейския съюз следния въпрос за тълкуване на член 8 от Регламент (ЕС) № 1259/2010 на Съвета от 20 декември 2010 година относно осъществяването на засилено сътрудничество в областта на приложимото право при развод и законна раздяла (наричан по-нататък „Регламент „Рим III“):

По какви критерии следва да се определя обичайното местопребиваване на съпрузите по смисъла на член 8, букви а) и б) от Регламент „Рим III“, и по специално:

- изпращането на работа като дипломат оказва ли влияние върху възможността да се приеме обичайно местопребиваване в приемащата държава, или, дори напротив, я изключва;
- трябва ли физическото присъствие на съпрузите в дадена държава да е с определена продължителност, преди да може да се приеме, че там е установено обичайно местопребиваване;
- изисква ли установяването на обичайно местопребиваване определена степен на социална и семейна интеграция в съответната държава?

Мотиви:

- 1 А. Факти
- 2 Предмет на производството е разводът между ищеца, роден през 1965 г. (наричан по-нататък „съпругът“), и ответницата, родена през 1964 г. (наричана по-нататък „съпругата“).

2

Анонимизиран текст

- 3 Страните са германски граждани, които сключват брак през 1989 г. От брака си те имат две деца, които вече са пълнолетни.
- 4 През 2006 г. страните наемат жилище в Берлин, където заживяват заедно. През юни 2017 г. те се преместват в Швеция с почти цялото си домакинство, където съпругът работи в посолството на Германия в Стокхолм. През юни 2017 г. страните отписват от регистъра постоянния си адрес в Германия. Тъй като съпругът е преместен в посолството на Германия в Москва (Русия), през септември 2019 г. се пренасят с домакинството си от Стокхолм в жилище от комплекса към посолството в Москва. Съпругът е съветник в посолството и, за разлика от съпругата си, владее руски език. Съпругата — като член на семейството на служител в посолството — също е регистрирана в жилището от комплекса към посолството; тя регистрира и автомобила си в Русия. И двете страни притежават дипломатически паспорти.
- 5 Страните запазват наетото си жилище в Берлин, за да могат да се върнат отново в него след края на дейността на съпруга в чужбина. От септември 2019 г. в наетото жилище живее пълнолетната дъщеря на страните. От този момент страните преотдават под наем и части от жилището, като тези договори за наем приключват в края на май, съответно през юни 2020 г.
- 6 През януари 2020 г. съпругата пътува до Берлин, за да се подложи на операция; тя отказва лечение в Москва. След това тя остава да живее в наетото жилище на страните в Берлин, като впоследствие иска да ѝ бъдат изпратени летни дрехи от Москва в Берлин. През август/септември 2020 г. и съпругът пътува до Берлин, като по време на престоя си също живее в наетото жилище. В Берлин страните се срещат заедно с приятели. В края на 2020 г. и в началото на 2021 г. съпругът прекарва коледните и новогодишните празници заедно със сина си при родителите си в Кобленц.
- 7 През февруари 2021 г. съпругата се връща в Москва и заживява в жилището от комплекса към посолството. Според съпруга на 17 март 2021 г. страните са уведомили децата си, че искат да се разведат. По време на престоя си съпругата премества в отделна стая на жилището в Москва всички вещи, които иска да пренесе в Берлин. На 23 май 2021 г. тя заминава за Берлин и оттогава живее там в наетото жилище на страните. Съпругът продължава да живее в жилището от комплекса към посолството.
- 8 На 8 юли 2021 г. съпругът подава молба за развод до районния съд в Германия. Той твърди, че страните живеят разделени от януари 2020 г., че през март 2021 г. съпругата е дошла само за кратко в Москва и че след това страните окончателно са се разделили.
- 9 Съпругата се противопоставя на молбата за развод с мотива, че раздялата на съпрузите е настъпила най-рано през май 2021 г. Престоят ѝ в Берлин от 15 януари 2020 г. до 26 февруари 2021 г. бил с цел лечение. Тя не можела да се върне по-рано в Москва заради здравословното си състояние и

ограниченията, свързани с коронавируса. До заминаването си от Москва на 23 май 2021 г. тя се грижела за домакинството на страните там. Освен това носела дрехи на съпруга си, който заради инсулт се намирал в руска болница, съответно в санаториум.

- 10 С решение от 26 януари 2022 г. районният съд отхвърля молбата за развод на основание, че все още не е изтекъл (изискващият се съгласно германското право) едногодишен период на раздяла и че няма основания разводът да бъде постановен веднага (член 1565, параграф 2 от Bürgerliches Gesetzbuch (Граждански кодекс, наричан по-нататък „BGB“). Съпругът обжалва пред по-висшестоящия съд в Германия, който — след предварително предоставена правна информация — прекратява брака между страните съгласно руското материално право. В мотивите си този съд посочва, че приложимото към развода право се определя съгласно член 8 от Регламент „Рим III“, тъй като не е направен предвиденият съгласно член 5 от същия регламент избор на приложимо право. В настоящия случай е приложим член 8, буква б) от Регламент „Рим III“ и следователно руското материално право; съгласно член 11 от Регламент „Рим III“ се изключва препращане. Въз основа на твърденията на страните може да се приеме, че обичайното местопребиваване на съпруга продължава да бъде в Москва, а обичайното местопребиваване на съпругата там е приключило едва със заминаването ѝ за Германия на 23 май 2021 г., т.е. по-малко от една година преди сезирането на районния съд на 8 юли 2021 г.
- 11 С допуснатата касационна жалба срещу това решение съпругата иска разводът да се уреди от германското материално право и заедно с решението за развод служебно да се постанови решение относно компенсаторното разпределяне на пенсионните права.
- 12 Б. От правна страна
- 13 I. Член 8 от Регламент „Рим III“ гласи:
- „При липса на избор по смисъла на член 5 разводът и законната раздяла се уреждат от:
- а) правото на държавата на обичайно местопребиваване на съпрузите към момента на сезиране на съда; или, ако не е изпълнено това,
 - б) правото на държавата на последно обичайно местопребиваване на съпрузите, при условие че това пребиваване е приключило не по-късно от една година преди сезирането на съда, и ако единият от съпрузите все още живее в тази държава към момента на сезиране на съда; или, ако не е изпълнено това,
 - в) правото на държавата, чиито граждани са съпрузите към момента на сезиране на съда; или, ако не е изпълнено това,

- г) правото на държавата на сезирания съд“.
- 14 II. Ако разводът на страните се уреди от руското материално право, той съгласно член 23, точка 1 от Семейния кодекс на Руската федерация от 29 декември 1995 г. (възпроизведен в Bergmann, A., Ferid, M., et Henrich, D., Internationales Ehe- und Kindschaftsrecht. Verlag für Standesamtswesen от 10 март 2021 г. в частта за Руската федерация, стр. 52) би трябвало да бъде постановен като развод по взаимно съгласие без установяване на причини за развод, тъй като съпругата не е поискала да бъде отхвърлена жалбата на съпруга и следователно вече не се противопоставя на развода като такъв. Ако се приложи руската правна уредба на развода, компенсаторното разпределяне на пенсионните права, което не се среща в руското право, би могло да се извърши само по реда на член 17, параграф 4, второ изречение от Einführungsgesetz zum Bürgerlichen Gesetzbuch (Въвеждащ закон към BGB, наричан по-нататък „EGBGB“), който гласи:
- „Освен това компенсаторното разпределяне на пенсионните права се извършва съгласно германското право по искане на единия от съпрузите, ако по време на брака единият от съпрузите е придобил право на пенсия от германска пенсионноосигурителна институция, доколкото компенсаторното разпределяне на пенсионните права не противоречи на справедливостта, по-специално с оглед на икономическото положение на двете страни през целия период на брака“.
- 15 В настоящото производство не е подадена молба за компенсаторно разпределяне на пенсионните права съгласно германското право, така че ще трябва да бъде постановено решение по руското право единствено за развод.
- 16 III. От друга страна, ако към развода се приложи германското материално право, бракът на страните ще бъде разтрогнат съгласно член 1565 от BGB. Всъщност бракът се разтрогва, тъй като съпрузите не са живели заедно повече от една година и не се очаква да възобновят съвместното си съжителство. Ако се приложи германската правна уредба на развода, предвиденото в германското право компенсаторно разпределяне на пенсионните права следва да се извърши съгласно член 17, параграф 4, първо изречение от EGBGB, който гласи:
- „Компенсаторното разпределяне на пенсионните права се урежда по приложимото съгласно Регламент (ЕС) № 1259/2010 към развода право; то се извършва само ако съгласно този регламент е приложимо германското право и ако се среща в правото на една от държавите, на които съпрузите са граждани към момента на подаване на молбата за развод“.
- 17 Ако се приложи германската правна уредба на развода, компенсаторното разпределяне на пенсионните права следва да се реши служебно — т.е. без

да е необходимо единият от съпрузите да подава молба за това — в рамките на уреждането със споразумение за развода и свързаните с него въпроси съгласно член 137, параграфи 1 и 2 и член 142, параграф 1, първо изречение от Gesetz über das Verfahren in Familiensachen und in den Angelegenheiten der freiwilligen Gerichtsbarkeit (Закон за производството по семейноправни спорове и за охранителните производства, наричан по-нататък „FamFG“).

18 Член 137 от FamFG предвижда (по-специално) следното:

„(1) Разводът и свързаните с него въпроси трябва да се договарят и решават съвместно (уреждане със споразумение).

(2) Свързани с развода въпроси са:

1. въпроси относно компенсаторното разпределяне на пенсионните права,

[...]

ако трябва да се вземе решение в случай на развод и ако семейното дело е заведено от един от съпрузите най-късно две седмици преди съдебното заседание на първа инстанция по бракоразводното дело. В случаите по членове 6—19 и член 28 от Закона за компенсаторното разпределяне на пенсионните права не се изисква подаване на молба за компенсаторно разпределяне на пенсионните права“.

19 Член 142, параграф 1, първо изречение от FamFG гласи:

„В случай на развод се постановява едно общо решение по всички уреджани със споразумение семейни въпроси“.

20 В. По отправянето на преюдициално запитване до Съда на ЕС

21 [разяснения относно задължението за отправяне на преюдициално запитване] [...]

I.

22 Съгласно член 70, параграф 1 от FamFG касационната жалба може да бъде разгледана и освен това е допустима; по-специално съпругата има право на касационно обжалване.

23 [разяснение] [...]

24 [...]

II.

- 25 Дали касационната жалба е основателна, зависи от това дали въззивният съд правилно е приел от правна гледна точка, че съгласно член 8, буква б) от Регламент „Рим III“ разводът на страните се урежда от руското право.
- 26 [разяснение] [...]
- 27 [...]
- 28 1. Правните основания на въззивния съд са правилни.
- 29 а) Въззивният съд правилно приема, че в настоящия случай международната компетентност на германските съдилища произтича от член 3, параграф 1, буква а), трето тире от Регламент (ЕО) № 2201/2003 на Съвета от 27 ноември 2003 година относно компетентността, признаването и изпълнението на съдебни решения по брачни дела и делата, свързани с родителската отговорност, с който се отменя Регламент (ЕО) № 1347/2000 (наричан по-нататък „Регламент „Брюксел IIa“) във връзка с член 100, параграф 2 от Регламент (ЕС) 2019/1111 на Съвета от 25 юни 2019 година относно компетентността, признаването и изпълнението на решения по брачни въпроси и въпроси, свързани с родителската отговорност, и относно международното отвлечение на деца (Регламент „Брюксел IIb“). [разяснение] [...]
- 30 б) Въззивният съд правилно приема и че приложимото към развода право произтича от член 8 от Регламент „Рим III“, тъй като до края на съдебното заседание на първа инстанция (вж. член 46е, параграф 2, първо изречение от EGBGB във връзка с член 5, параграфи 2 и 3 от Регламент „Рим III“) страните не са направили избор на приложимо право съгласно член 5 от Регламент „Рим III“. [разяснение] [...]
- 31 2. Съгласно скалата със степенувани критерии за привързване в член 8 от Регламент „Рим III“ най-напред е от значение дали страните са установили обичайно местопребиваване в Русия, както приема въззивният съд. Това изглежда съмнително най-малкото защото съпругът е изпратен на работа като дипломат в Русия и не е регистрирал по своя воля постоянния си адрес в комплекса към посолството на Германия в Москва, а — както твърди съпругата, без това да бъде оспорено — е бил принуден да го направи по силата на разпоредби от правото в областта на държавните служители. Поради това възниква въпросът кои са критериите, по които следва да се определи обичайното местопребиваване на съпрузите по смисъла на член 8, букви а) и б) от Регламент „Рим III“, по-специално дали изпращането на работа като дипломат оказва влияние върху възможността да се приеме обичайно местопребиваване в приемащата държава, или, дори напротив, я изключва. Този въпрос е от значение за решението най-малкото защото разводът не би се уреждал от руското материално право, ако за страните е било невъзможно да установят обичайното си местопребиваване в Русия.

- 32 а) Според въззивния съд обстоятелството, че страните са се преместили в Москва заради професионалната дейност на съпруга като дипломат, не оказва влияние върху преценката дали те имат там установено обичайно местопребиваване по смисъла на член 8 от Регламент „Рим III“. Това е така, защото този престой не е с предварително определена продължителност, което се доказва от твърдението на съпругата, че през 2021 г. страните са ремонтирали изцяло наетото си жилище в Берлин, за да живеят в него на старини.
- 33 б) В свое решение *Cour d'appel de Luxembourg* (Апелативен съд Люксембург) дава отрицателен отговор на въпроса дали дипломатите по принцип могат да установят обичайно местопребиваване в приемащата държава (вж. решение от 6 юни 2007 г., 31642, *The European Legal Forum* 2007, 11-145 (резюмето на немски език е достъпно на www.unalex.eu (*Entscheidung LU-26*)), макар че това решение е постановено във връзка с член 2, параграф 1, буква а) от Регламент (ЕО) № 1347/2000 на Съвета от 29 май 2000 година относно компетентността, признаването и изпълнението на съдебни решения по брачни дела и делата, свързани с родителската отговорност за децата на двамата съпрузи (Регламент „Брюксел II“).
- 34 Това решение се основава на факти, сходни на тези в настоящия случай. Съпругът в случая — предмет на цитираното решение, е назначен за посланик на Люксембург в Гърция и се премества в Атина със семейството си няколко години преди подаването на молбата за развод. *Cour d'appel de Luxembourg* посочва, че не може да се приеме, че съпругът по своя воля е установил обичайния център на интересите си в приемащата държава. Продължителността на престоя му в приемащата държава зависи изключително от продължителността на упражняване на дипломатическите функции; възлагането на тези функции се определя изключително от правителството на изпращащата държава. Престоят му в приемащата държава е случаен, тъй като правителството може да го премести на всяка друга длъжност, временен, тъй като обикновено е ограничен до няколко години, и несигурен, тъй като правителството може да му възложи нова длъжност или функция по всяко време. Обстоятелството, че не само професионалният, но и семейният и социалният живот на съпруга е основно в приемащата държава, е следствие единствено от възложената му функция на дипломат. Не е налице намерение на дипломата да се интегрира в приемащата държава. Подобна интеграция в приемащата държава дори може да се разглежда като несъвместима с дипломатическата функция, която изисква запазване на независимост спрямо приемащата държава.
- 35 в) В касационната жалба се прави позоваване на горепосоченото решение и се посочва, че и в контекста на член 8 от Регламент „Рим III“ поначало не са изпълнени условията за установяване на обичайно местопребиваване в приемащата държава на членовете на дипломатическия персонал. Напротив, длъжността на съпруга като дипломат в посолството на Германия в Москва изключвала възможността за установяване на обичайно местопребиваване

в Русия. Макар да не бил с предварително определена продължителност (в смисъл на фиксиран период), по своята същност престоят на страните в Москва бил временен и не можел да бъде дълготраен. Страните искали да се върнат в Германия най-късно след приключване на дейността на съпруга в посолството на Германия в Москва (или в друго чуждестранно представителство), което ставало ясно най-малкото от обстоятелството, че са запазили наетото си жилище в Берлин, макар и част от него да била преотдавана под наем. Те можели да използват жилището при следващите си престои в Берлин. Освен това престоят им в Москва не бил по собствена воля, а се дължал на обстоятелството, че съпругът е изпратен там като дипломат от органа си по назначаване. В допълнение страните нямали възможност свободно да изберат жилище под наем в Москва, а били принудени да наемат жилище от комплекса към посолството на Германия по причини, свързани с правото в областта на държавните служители. Подобно на други германски дипломати, те живеели в ограничен район, който, макар от правна гледна точка да не може да се счита за екстериториален, всъщност бил един вид „германски анклав“ в професионално, социално и културно отношение. Това придавало относителен характер на физическото присъствие на страните в Русия и възпрепятствало установяването на социални връзки в тази държава. Дори след установяването си в Москва те продължавали да поддържат тесни връзки с Германия. Така например имали семейни връзки с пълнолетната си дъщеря, която от септември 2019 г. живеела в наетото жилище.

- 36 В касационното производство съпругът изтъква, че смисълът и целта на обичайното местопребиваване като критерий на привързване съгласно общностното право не може да бъде при всяко тяхно преместване на ново място към дипломатите, които с оглед на служебните си функции се ползват с имунитет съгласно член 31, точка 1 от Виенската конвенция за дипломатическите отношения от 18 април 1961 г. (ДВ. бр. 28 от 9 април 1968 г.), да се прилага правото (в областта на развода) на държавата по новото им пребиваване.
- 37 г) Този въпрос все още не е изяснен в практиката на Съда. Вярно е, че Съдът тълкува член 3, параграф 1, буква а) от Регламент „Брюксел IIa“, както и член 3, букви а) и б) от Регламент (ЕО) № 4/2009 на Съвета от 18 декември 2008 година относно компетентността, приложимото право, признаването и изпълнението на съдебни решения и сътрудничеството по въпроси, свързани със задължения за издръжка (наричан по-нататък „Регламентът относно задълженията за издръжка“) в смисъл, че статутът на съответните съпрузи като договорно наети служители в делегация на Европейския съюз в трета държава, за които се твърди, че имат дипломатически статут в тази трета държава, не може да бъде от решаващо значение при определянето на обичайното местопребиваване по смисъла на тази разпоредба (вж. решение на Съда от 1 август 2022 г., МРА, С-501/20, EU:C:2022:619, т. 58 и сл.). В настоящия случай обаче става въпрос за Регламент „Рим III“, към който не може автоматично да се отнесе съдебната практика относно

Регламент „Брюксел IIa“ и Регламента относно задълженията за издръжка. По-специално, правните и фактическите условия на социалната среда в държавата на пребиваване нямат същото значение за определянето на релевантната правна уредба на развода, каквото за преценката дали съществува право на издръжка и какъв да е нейният размер. Освен това посоченото решение не е постановено за дипломати, а за договорно наети служители на Европейския съюз, които не подлежат на ротация в седалището в Брюксел и за които не е установено, че желаят да се върнат в държавата си на произход. Освен това в касационната жалба се твърди, че в настоящия случай не е от решаващо значение дали дипломатическият статут като такъв (и произтичащият от него имунитет) може да не допуска установяването на обичайно местопребиваване в приемащата държава, а по-скоро възниква въпросът дали естеството и спецификата на дейността на дипломат, който е назначен в дипломатическо представителство в чужбина, изключва поради обосноваването от тази функция обстоятелства възможността да се приеме обичайно местопребиваване в приемащата държава.

38 д) Според запитващата юрисдикция не е ясно какво влияние оказва върху установяването на обичайно местопребиваване в Москва обстоятелството, че страните е трябвало да се преместят там за неопределен период от време поради професионалната дейност на съпруга като дипломат. Във всеки случай при преценката би могло да се вземе предвид и обстоятелството, че страните са дошли в Москва не по своя воля, а защото това се е наложило поради преместването на съпруга по професионални причини. Същото би трябвало да се отнася и за обстоятелството, че (и без това ограничената) продължителност на работата на съпруга там не зависи в решаваща степен от неговата воля. Към това се добавя и обстоятелството, че страните не са могли да избират свободно къде да живеят в Русия и са запазили жилището си в Берлин, за да могат да се върнат в него след приключване на работата на съпруга в чужбина. Ако тези обстоятелства бъдат взети предвид при цялостната преценка, отговорът на въпроса дали страните са могли да установят обичайното си местопребиваване в Русия би трябвало да е отрицателен. Поради липсата на относима практика на Съда запитващата юрисдикция счита, че във всички случаи не е ясно как изпращането на работа като дипломат влияе върху определянето на понятието „обичайно местопребиваване“ по смисъла на член 8, букви а) и б) от Регламент „Рим III“.

39 3. Не са ясни и останалите критерии, по които следва да се определи обичайното местопребиваване на съпрузите по смисъла на член 8, букви а) и б) от Регламент „Рим III“. По-специално трябва да се изясни дали физическото присъствие на съпрузите в дадена държава трябва да е с определена продължителност, за да се приеме, че там е установено обичайно местопребиваване, и дали установяването на обичайно местопребиваване изисква определена степен на социална и семейна интеграция в съответната държава. Тези въпроси са от значение за решението, тъй като

рускотоматериално право би било приложимо към развода на страните само ако (и) съпругата е установила обичайното си местопребиваване в Русия и ако то е приключило не повече от една година преди сезирането на районния съд на 8 юли 2021 г. Значението на посочените въпроси за решението не би трябвало да отпадне дори ако — противно на становището на въззивния съд — се приеме, че поради физическото си присъствие в Берлин от януари 2020 г. до февруари 2021 г. съпругата е установила (отново) обичайното си местопребиваване в Германия. Това е така, защото и в този случай завръщането ѝ в Москва през февруари 2021 г., когато тя все още смята, че е възможно да продължи брака си, би могло веднага да доведе до (повторно) установяване на обичайното ѝ местопребиваване в Русия, ако за това не се изисква необходим минимален период на пребиваване и социална и семейна интеграция.

- 40 а) Съгласно практиката на Съда понятието „обичайно местопребиваване“ трябва да получи самостоятелно тълкуване с оглед на текста и контекста на разпоредбите, в които то се посочва, и на целите на съответния регламент (вж. решения на Съда от 6 юли 2023 г., ВМ, С-462/22, EU:C:2023:553, т. 26; от 25 ноември 2021 г., ИВ, С-289/20 EU:C:2021:955, т. 39 и от 28 юни 2018 г., НР, С- 512/17, EU:C:2018:513, т. 40, които се отнасят съответно до Регламент „Брюксел Па“). Съдът обаче все още не се е произнесъл по тълкуването на това понятие в Регламент „Рим III“.
- 41 б) В литературата на немски език няма единомислие как следва да се разбира обичайното местопребиваване в член 8, букви а) и б) от Регламент „Рим III“.
- 42 аа) Съображение 10, параграф 1 от Регламент „Рим III“ предвижда, че материалният обхват и разпоредбите на този регламент следва да съответстват на Регламент „Брюксел Па“. От това някои автори в немската правна литература — подобно на въззивния съд — правят заключението, че понятието „обичайно местопребиваване“ в Регламент „Рим III“ трябва да се разбира както същото понятие в Регламент „Брюксел Па“ (вж. Althammer/Mayer, член 5 от Регламент „Рим III“, т. 12; Althammer/Tolani, член 8 от Регламент „Рим III“, т. 6f.; Jauernig/Budzikiewicz, BGB, 19-то издание, членове 5—16 от Регламент (ЕС) № 1259/2010, т. 9 и 2; NK-BGB/Gruber, трето издание, член 3 от Регламент „Рим III“, т. 15; Grüneberg/Thorn, BGB, 83-то издание, член 5 от Регламент „Рим III“, т. 3; Andrae Internationales Familienrecht, четвърто издание, член 3, т. 26 и член 2, т. 64; Hausmann Internationales und Europäisches Familienrecht, второ издание, т. А 370 и А 424; Winter Internationales Familienrecht bei Fällen mit Auslandsbezug, т. 181; Gruber IPRax 2012, 381, 385).
- 43 Като се основава на практиката на Съда относно член 3, параграф 1, буква а) от Регламент „Брюксел Па“ (вж. решения на Съда от 1 август 2022 г., МРА, С-501/20, EU:C:2022:619, т. 44 и от 25 ноември 2021 г., ИВ, С-289/20, EU:C:2021:955, т. 57 и сл.), въззивният съд тълкува в съответствие с тези

решения понятието „обичайно местопребиваване“ в член 8, буква а), съответно б) от Регламент „Рим III“ в смисъл, че то се характеризира по принцип с два елемента, а именно, от една страна, субективен — волята на съпруга да установи обичайния център на своите интереси на определено място (*animus manendi*) и, от друга страна, обективен — достатъчно трайно присъствие на територията на тази държава. Решаващият фактор за преместването на обичайното местопребиваване е преди всичко волята на съответното лице да установи постоянен или обичаен център на своите интереси в тази държава с намерението да му придаде траен характер. Не е предвидена минимална продължителност, така че продължителността на престоя може да служи в най-добрия случай като показател при преценката на трайността на пребиваването (вж. решение на Съда от 22 декември 2010 г., *Mercredi*, C-497/10 PPU, EU:C:2010:829, т. 51). За разлика от това третият засега елемент за социалната интеграция остава на заден план.

44 бб) Други автори в литературата на немски език обаче застъпват схващането, че не съществува пълно съответствие в тълкуването на понятието „обичайно местопребиваване“ за определянето на международната компетентност съгласно Регламент „Брюксел IIa“ и на стълкновителните разпоредби относно развода съгласно Регламент „Рим III“, тъй като съотношението на двата критерия на привързване е различно. Напротив, в гранични случаи преценката на обичайното местопребиваване съгласно Регламент „Рим III“ може да е съвсем различна от тази съгласно Регламент „Брюксел IIa“ (*jurisPK-BGB/Johanson*, 10-то издание, член 8 от Регламент „Рим III“, т. 5 и член 5 от Регламент „Рим III“, т. 13; *NK-BGB/Lugani*, трето издание, член 8 от Регламент „Рим III“, т. 10 и член 5 от Регламент „Рим III“, т. 47 и сл.; *Rauscher/Helms EuZPR/EuIPR*, четвърто издание, член 8 от Регламент „Рим III“, т. 19 и 26; *Helms FamRZ* 2011, 1765, 1769 и сл.). По-специално, Регламент „Рим III“ изисква по-тясна връзка с държавата на пребиваване, отколкото Регламент „Брюксел IIa“, който на много места предвижда ищецът да има избор между алтернативни компетентни съдилища (*jurisPK-BGB/Johanson*, 10-то издание, член 5 от Регламент „Рим III“, т. 13). Ето защо, дори и след като е изминал значителен период от време, решението дали обичайното местопребиваване на двама съпрузи по смисъла на член 8, букви а) и б) от Регламент „Рим III“ вече е в друга държава може да бъде взето само след внимателно претегляне на всички обстоятелства в конкретния случай (*Rauscher/Helms EuZPR/EuIPR*, четвърто издание, член 8 от Регламент „Рим III“, т. 19; *Helms FamRZ* 2011, 1765, 1770; вж. също *Henrich Internationales Scheidungsrecht*, пето издание, т. 86 и сл.).

45 вв) Съгласно съображение 14 от Регламент „Рим III“ при липса на избор на право към развода следва да се приложи правото, с което съпрузите имат тесни връзки, поради което въпросното право следва да се приложи дори ако не е правото на участваща държава членка. Освен това от съображение 21 следва, че с цел да се гарантират правната сигурност и предвидимостта Регламент „Рим III“ следва да въведе хармонизирани стълкновителни

нормивъз основа на скала със степенувани критерии за привързване, които се основават на наличието на тесни връзки между съпрузите и съответното право. Тези критерии за привързване следва да бъдат избрани така, че да гарантират производството за развод да се урежда от право, с което съпрузите имат тесни връзки.

- 46 Изискването в съображения 14 и 21 да се прилага право в областта на развода, с което съпрузите имат тесни връзки, би могло да е довод в подкрепа на тезата, че понятието „обичайно местопребиваване“ в член 8, букви а) и б) от Регламент „Рим III“ трябва да се тълкува по различен начин от това в Регламент „Брюксел IIa“. Това е така, защото по правило съпрузите не установяват веднага с преместването си в друга държава тясна връзка с нейната правна система, дори ако престоят им там е с предварително неопределена продължителност. Това би било различно, ако са в държавата си на произход. Преместване в преди това чужда за съпрузите държава обаче — особено ако те продължат да поддържат тесни връзки с държавата си на произход — първоначално може да е само просто пребиваване, което едва след определен период от време да се затвърди в обичайно местопребиваване.
- 47 Въпросът дали съпрузите вече са установили тесни връзки с правото на съответната държава може да е от значение и за това дали в тази държава вече е осъществена определена степен на социална и семейна интеграция. Във всеки случай Съдът основава определянето на обичайното местопребиваване съгласно Регламент „Брюксел IIa“ на обстоятелството, че обичайното местопребиваване означава мястото, което отразява определена интеграция в социална и семейна среда на лицето (решения на Съда от 9 октомври 2014 г., С, С-376/14 PPU, EU:C:2014:2268, т. 51; от 22 декември 2010 г., Mercredi, С-497/10 PPU, EU:C:2010:829, т. 47 и от 2 април 2009 г., А, С-523/07, EU:C:2009:225, т. 38 и 44). Този критерий би могъл да се използва и за определянето на понятието „обичайно местопребиваване“ в Регламент „Рим III“ (така и NK-BGB/Lugani, трето издание, член 5 от Регламент „Рим III“, т. 54; Rauscher/Helms EuZPR/EuIPR, четвърто издание, член 8 от Регламент „Рим III“, т. 20), при което, за да се потвърди наличие на обичайно местопребиваване съгласно Регламент „Рим III“, може да се изисква — с оглед на изразените в съображения 14 и 21 от този регламент цели — значително по-висока спрямо Регламент „Брюксел IIa“ степен на социална и семейна интеграция.

III.

- 48 [разяснения относно задължението за отправяне на преюдициално запитване] [...]

[...]

Предходни инстанции:

Amtsgericht Tempelhof-Kreuzberg (Районен съд Темпелхоф-Кройцберг, Германия), решение 152 F 8176/21 от 26 януари 2022 г.

Kammergericht Berlin (Висш областен съд Берлин, Германия), решение 3 UF 33/22 от 27 февруари 2023 г.

[...]

РАБОТЕН ДОКУМЕНТ